

HALINA WOJCIECHOWSKA

WZÓR *PARATHENAR* U CZŁOWIEKA I U INNYCH PRZEDSTAWICIELI NACZELNYCH

Dodatkowy, nadgarstkowy trójramiennik osiowy związany jest z występującym rzadko wzorem w postaci wąskiej, dystalno-radialnej pętli lub wzoru typu *vestige* między polem *thenar* i *hypothenar* ręki ludzkiej (rys. 1 i 2). Cummins i Midlo [1961] wiążą ten rzadko występujący wzór z polem *hypothenar* podkreślając jednakże, że związek ten nie jest sprawą pewną. Pole występowania tego wzoru nazwano polem *parathenar*, a wzór na nim występujący „wzorem *parathenar*” (*parathenar pattern*).

Dane na temat częstości występowania omawianego wzoru są skąpe gdyż jest on traktowany najczęściej jako fragment *hypothenar* i wliczany w częstość występujących na nim wzorów. Według danych D a w i d a [1971] wzór *parathenar* pojawia się na powierzchni dłoniowej ręki ludzkiej z częstością około 0,4%. Podobne wyniki uzyskano dla populacji polskiej — przeprowadzona w tym celu analiza wykazała jego występowanie z częstością 0,3%. Częstsze występowanie tego wzoru zanotowano ostatnio na powierzchniach dłoniowych osób z wrodzoną wadą serca [D a w i d 1971, H o o k and B o n e n f a n t 1975].

Wzór *parathenar* pojawia się nie tylko na powierzchni dłoniowej ręki ludzkiej. Występuje on również, rzadko, na powierzchni dłoniowej i podeszwowej kończyn niektórych naczelnych. Jego obecność zanotowano u małp z rodziny *Cebidae* [B r e h m e 1965] i *Cercopithecidae* [B r e h m e 1968, W o j c i e c h o w s k a 1977] (rys. 3). Występowanie wzoru *parathenar* u człowieka i u innych przedstawicieli naczelnych dowodzi podkreślanego niejednokrotnie podobieństwa w rozwoju pierwotnych poduszeczek płodowych i kształtowaniu się wzorów papilarnych.

Pojawiający się na powierzchni podeszwowej małp wzór *parathenar* jest pętlą o przebiegu dystalno-tibialnym, otwierającą się w I polu międzypalcowym pomiędzy chwytnym paluchem a II palcem stopy (rys. 4). Jest on odpowiednikiem pętli dystalno-radialnej występującej na powierzchni dłoniowej małp i człowieka. W dotychczasowych obserwacjach nie zanotowano podobnego wzoru na powierzchni podeszwowej ludzkiej

Rys. 3. Pętla dystalno-radialna w polu *parathenar* ręki. *Papio cynocephalus*

Rys. 4. Pętla dystalno-tibialna w polu *parathenar* na stopie *Papio cynocephalus*

stopy. Wynika stąd, że istnieje wyraźny związek między występowaniem wzoru *parathenar* a chwytnością kończyny.

U *Macaca mulatta* i *Macaca irus* zaobserwowano w centrum powierzchni dłoniowej wzór w postaci pętli otwierającej się w kierunku nadgarstka (rys. 5 i 6). Ze względu na lokalizację wzorów zaliczono je również do *parathenar*.

Występowanie wspomnianych wyżej pętli w centrum powierzchni dłoniowej nasuwa pewne sugestie odnośnie do ich związku z centralną

Rys. 5. Pętla karpalno-radialna w polu parathenar ręki *Macaca mulatta*

Ryc. 6. Pętla karpalno-radialna w polu parathenar ręki *Macaca irus*

plodową poduszczką dłoni, która zaznacza się we wczesnym okresie życia płodowego i szybko ulega regresji. Niewykluczone, że w przypadkach powstawania wrodzonej wady serca, poduszcзка centralna może zaznaczać się wyraźniej lub później ulegać uwstecznienu. Zgodnie z hipotezą o powstawaniu wzorów, można byłoby tym tłumaczyć częstsze występowanie wzoru *parathenar* u osób z wrodzoną wadą serca. Większa ilość wzorów na powierzchniach dłoniowych tych osób podkreślana była niejednokrotnie przez wielu autorów [H a a l e i w s p. 1961, W e n i n g e r i w s p. 1966].

PIŚMIENNICTWO

- Biegert J., 1971, *Dermatoglyphics in the Chimpanzee*, [w] *Behavior Growth and Pathology of Chimpanzees*, Vol. 4. Karger, Basel.
- Brehme H., 1965, *Über die Variabilität des Hautleistensystems der Palma und Planta von Chiropotes satanas (Satansaffe)*.
- Brehme H., 1968, *Über das Hautleistensystem der Palma und Planta einiger seltener Schlankaffen (Presbytis und Pygatrix)*.

- Cummins H., C. Midlo, 1961, *Finger Prints Palms and Soles. An Introduction to Dermatoglyphics*. Dover, New York.
- Dawid T. J., 1971, *Unusual findings during dermatoglyphic study*. J. Pediat. 79, 343.
- Haale i wsp., 1961, *Features of palmar dermatoglyphics in congenital heart disease*. J. Amer. Med. Ass., 176, 41.
- Hoffer A., A. H. Schultz, D. Stark, 1961, *Primatology*. New York.
- Hook E. B., R. Bonenfant, 1975, *Parathenar Palmar Pattern: A Dermatoglyphic Sign of Possible Clinical Significance*. Human Heredity 25, 509 - 512.
- Weninger M., i wsp., 1966, *Hautleistenuntersuchungen bei angeborenen Missbildungen des Herzens und der grossen Gefässe*. Wiener Klinische Wochenschrift 78, 51, 905 - 906.
- Wojciechowska H., 1977, *Analiza porównawcza wzorów dermatoglicicznych na dłoniach i stopach przedstawicieli niektórych rodzajów Corcopithecidae*. Maszynopis pracy doktorskiej.

Zakład Antropologii UJ
Krupnicza 50, Kraków

PARATHENAR PATTERN IN MAN AND IN OTHER PRIMATES

by HALINA WOJCIECHOWSKA

The palmar area of the human hand situated between thenar and hypothenar was called by Cummins and Midlo parathenar area and the pattern on it — parathenar pattern. Morphological relationship of this pattern to the hypothenar area is not certain. The frequencies of parathenar palmar pattern are: 0,3 - 0,4%. Recently it has been reported that frequency of parathenar palmar pattern increases in individuals with congenital heart diseases. The presence of parathenar palmar pattern and parathenar plantar pattern was also determined in some groups of monkeys. Since there is still no information about the presence of the parathenar-plantar pattern on the human soles, the association of the parathenar pattern with prehension seems to be evident. The position and type of the pattern in other primates allows us to suggest that parathenar pattern is connected with central volar pad rather than with pad of the hypothenar.